

FlixBus Sverige AB

Diarienummer:
DI-2021-4428

Datum:
2022-03-24

Beslut om tillstånd till kamerabevakning

Integritetsskyddsmyndighetens beslut

Ansökan om tillstånd till kamerabevakning i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller olyckor eller begränsa verkningarna av sådana störningar eller inträffade olyckor avvisas.

Ansökan om tillstånd till kamerabevakning för övriga syften avslås.

Redogörelse för ärendet

FlixBus Sverige AB (org.nr 559070-1628) har ansökt om tillstånd till kamerabevakning inne i FlixBus tågagnar på sträckorna Stockholm-Göteborg och Stockholm-Malmö. Av ansökan och utredningen i övrigt framgår följande.

FlixBus anger två syften med kamerabevakningen i sin ansökan. Dels anges syftet vara att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller olyckor eller begränsa verkningarna av sådana störningar eller inträffade olyckor.

Dels anges syftet med bevakningen vara att göra det möjligt för personalen ombord på tågen att kontrollera om någon passagerare sätter sig på en obokad sittplats på tåget. Om detta sker gör personalen en riktad biljettkontroll. Enligt FlixBus ger detta förfarande effektivitets- och kostnadsvinster. Om en passagerare har satt sig på fel säte uppmanas denne att flytta sig till rätt säte. Har personen ingen biljett är det normala förfarande att passageraren blir ombedd att lämna tåget. Att resa utan giltig biljett ger, enligt FlixBus allmänna villkor, rätt att debitera passageraren en inspektionsavgift.

Kamerabevakning ska pågå i samtliga tåg, vid samtliga avgångar i realtid och med rätt till bildinspelning. Inne i tågagnarna ska samma kameror användas för både realtidsbevakning och bildinspelning. Vid in- och utgångarna i tågagnarna sitter dock kameror som enbart ska bevaka i brottsutredande syfte. Kamerorna ska vara fast monterade med fast optik. Bevakningsutrustningen kommer att installeras tillsammans med annan teknisk utrustning ovanför innertaket, oåtkomlig för andra än teknisk personal.

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

Bildinspelning sker endast i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller olyckor eller begränsa verkningarna av sådana störningar eller inträffade olyckor. Bildinspelningarna lämnar, enligt FlixBus inte tågvaggen. Inspelat material görs åtkomligt endast efter begäran från Polismyndigheten.

Personalen som arbetar ombord på tåget kommer att ha tillgång till realtidsbevakningen. Syftet att kontrollera sittplatser kan, enligt FlixBus, tillgodoses enbart med realtidsbevakning men bildinspelning sker kontinuerligt. Kamerorna är inte kopplade till någon monitor, vilket medför att bilderna inte kan ses av någon. Den information som lämnas till ombordpersonalen är att ett obokat säte är upptaget. I kamerasystemet finns en algoritm som reagerar om nackstödsdelen på stolarna, som är grön, inte är "tillräckligt" grön och en annan algoritm som reagerar på om formen avviker markant från stolsformen. Materialet hamnar sedan i hårddiskar på tåget där det görs en teknisk, automatisk systemanalys mot vilka platser som är bokade. Ingen människa är inblandad i den analysen. För det fall att ett visst säte, som inte bokats, är upptaget noteras detta av systemet och tågpersonalen får ett textmeddelande om detta i en applikation i deras mobiltelefoner. Inga bilder eller någon information utöver den nämnda skickas till applikationen. Personalen kan därvid kontrollera om den person som sitter på det säte som kamerasystemet informerat om har biljett.

Av yttrande från huvudskyddsombudet framgår att denne inte har något att invända mot kamerabevakningen.

Motivering av beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Av 2 § kamerabevakningslagen (2018:1200) framgår att syftet med lagen är att tillgodose behovet av kamerabevakning för berättigade ändamål och att skydda fysiska personer mot otillbörligt intrång i den personliga integriteten vid sådan bevakning.

Definitionen av kamerabevakning i 3 § kamerabevakningslagen innebär bland annat att det ska vara fråga om en utrustning som används på ett sådant sätt som innebär varaktig eller regelbundet upprepad personbevakning.

Enligt 7 § kamerabevakningslagen krävs tillstånd till kamerabevakning av en plats dit allmänheten har tillträde, om bevakningen ska bedrivas av en myndighet, eller någon annan än en myndighet vid utförande av en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, kollektivavtal eller beslut som meddelats med stöd av lag eller annan författning.

Tillstånd till kamerabevakning ska enligt 8 § samma lag meddelas om intresset av sådan bevakning (bevakningsintresset) väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad (integritetsintresset).

Vid bedömningen av intresset av kamerabevakning ska det särskilt beaktas om bevakningen behövs för att

1. förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller utreda eller lagföra brott på en brottsutsatt plats eller på en annan plats där det av särskild anledning finns risk för angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet eller på egendom,

2. förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller begränsa verkningarna av sådana störningar,
3. utöva kontrollverksamhet,
4. förebygga, förhindra eller upptäcka olyckor eller begränsa verkningarna av inträffade olyckor, eller
5. tillgodose andra därmed jämförliga ändamål.

Vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli bevakad ska det särskilt beaktas hur bevakningen ska utföras, om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet ska användas, och vilket område som ska bevakas.

Enligt 9 § punkt 6 a samma lag krävs inte tillstånd till kamerabevakning vid bevakning som har till syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott, förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller olyckor eller begränsa verkningarna av sådana störningar eller inträffade olyckor, om bevakningen sker i ett färdmedel som används i kollektivtrafik på väg, järnväg, vatten, spårväg eller i tunnelbana.

Enligt förarbetena till kamerabevakningslagen (prop. 2017/18:231 s. 69–70) anges att det vid en bedömning av intresset för kamerabevakning också särskilt ska beaktas om kamerabevakningen behövs för att tillgodose ändamål som är jämförliga med de som anges i lagen. Exempel på sådana ändamål är myndigheters kamerabevakning i samband med övningar och testverksamhet som anknyter till de ändamål som anges särskilt i lagen. Andra exempel är kamerabevakning för utförande av en uppgift som avser Sveriges säkerhet och som inte omfattas av de tidigare punkterna och kamerabevakning i samband med forskning som avser hur olyckor kan undvikas, t.ex. i trafiken. Att vissa i lagen angivna ändamål och andra jämförliga ändamål särskilt ska beaktas innebär att kamerabevakning för sådana ändamål kan motivera större integritetsintrång än när bevakning sker för andra ändamål. Det kan dock konstateras att det inte på förhand är möjligt att närmare beskriva alla ändamål som kan vara berättigade vid kamerabevakning, bl.a. eftersom teknikutvecklingen medför att kameratekniken ständigt får nya användningsområden. Tillstånd till kamerabevakning bör därför kunna ges även för ändamål som inte är jämförliga med de som anges i lagen, så länge de kan anses berättigade och intresset av bevakningen väger tyngre än integritetsintresset i det enskilda fallet. Ett sådant exempel kan vara kamerabevakning för inventering av djur eller annan viltvård. I sådana fall kan det dock behöva göras mer ingående överväganden av behovet av kamerabevakning samt av integritetsriskerna och hur dessa kan minskas.

Integritetsskyddsmyndighetens bedömning

Personbevakning

Så som FlixBus ansökan får förstås ska kamerabevakningen ske både i realtid och med bildinspelning. Även om avsikten inte är att personalen ombord på tågen ska ta del av bilder på identifierbara personer, kommer i praktiken både realtidsbevakning och bevakning med bildinspelning av identifierbara personer genomföras. Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) bedömer därför att den sökta kamerabevakningen innebär en varaktig, regelbunden och upprepad personbevakning och att aktuell kameraanvändning faller inom kamerabevakningslagens tillämpningsområde.

Tillståndsplikt

Av förarbetena till kamerabevakningslagen (prop. 2017/18:231 s. 62) framgår att kamerabevakning av järnvägstrafik, kollektivtrafik och flygplatser i de allra flesta fall

omfattas av tillståndskravet och behandlas på ett likvärt sätt oavsett drifts- och finansieringsform. FlixBus är en aktör inom kollektivtrafiken som i aktuellt ärende ska bedriva kollektivtrafik på järnvägarna. Kamerabevakningen ska ske inne i tågagnarna som utnyttjas av resenärer. Bevakningen ska därmed bedrivas vid utförande av en uppgift av allmänt intresse i den mening som avses i 7 § kamerabevakningslagen.

Eftersom bevakningen också avser en plats dit allmänheten har tillträde är bevakningen tillståndspliktig i den utsträckning den ska bedrivas för syften som *inte är undantagna från tillståndsplikten*. Tillstånd till kamerabevakning krävs inte vid bevakning som har till syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott, förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller olyckor eller begränsa verkningarna av sådana störningar eller inträffade olyckor, om bevakningen sker i ett färdmedel som används i kollektivtrafik på järnväg. IMY bedömer att den bevakning som FlixBus har ansökt om tillstånd till delvis omfattar bevakning i sådana syften som innebär att undantaget från tillståndsplikten är tillämpligt. Ansökan om tillstånd ska därför avvisas i den del den avser kamerabevakning för ovan nämnda syften.

IMY bedömer att kamerabevakningen för övriga syften omfattas av tillståndsplikten.

Integritetsintresset

Kamerabevakningen ska ske för att personalen ombord på tågen ska kunna kontrollera om någon passagerare sätter sig på en obokad sittplats på tåget. Om detta sker görs en riktad biljettkontroll. Bevakningen ska ske av samtliga FlixBus avgångar på sträckorna Stockholm-Göteborg och Stockholm-Malmö.

I och med att samma kameror används för både det avvisade ändamålet och för biljettkontroll kommer alla passagerare i praktiken att kamerabevakas i realtid såväl som med bildinspelning. Kamerabevakningen ska ske under all tid tågen är i trafik och på samtliga avgångar. Den sökta kamerabevakningen innebär således en omfattande personuppgiftsbehandling, då en stor mängd människor ur en obestämd krets kommer att träffas av bevakningen. En del av resenärerna kan antas vara pendlare och kommer därför dagligen träffas av kamerabevakningen. Resenärerna kommer därtill ofta att befinna sig på i tågagnarna under flera timmar. Många är beroende av kollektivtrafiken och kan därför inte undvika att bli bevakade. Även om ombordpersonalen enbart kommer att få en notis om att en sittplats är upptagen kommer resenärerna träffas av bevakningen kontinuerligt och deras personuppgifter behandlas genom realtidsbevakningen och så som ansökan får förstås bildinspelningen. Tågagnarna är även en arbetsplats där ombordpersonalen måste befinna sig under arbetsdagen. Sammantaget bedömer IMY att integritetsintresset ombord på tågen väger tungt.

Bevakningsintresset

Syftet med kamerabevakningslagen är att tillgodose behovet av kamerabevakning för berättigade ändamål och att skydda fysiska personer mot otillbörligt intrång i den personliga integriteten vid sådan bevakning. FlixBus har angett att kostnadsvinster och effektivitetsvinster ligger till grund för kamerabevakning i syfte att genomföra biljettkontroll. IMY konstaterar att detta inte är ändamål som enligt 8 § kamerabevakningslagen ska beaktas särskilt vid bedömning av bevakningsintresset. Sammantaget bedömer IMY att bevakningsintresset i tågagnarna väger lätt.

Behovs- och intresseavvägning

Tillstånd till kamerabevakning bör kunna ges även för ändamål som inte är jämförliga med de som anges i lagen så länge de kan anses berättigade och intresset av bevakningen väger tyngre än integritetsintresset i det enskilda fallet. I bedömningen måste dock särskilda hänsyn tas till integritetsriskerna vid sådan bevakning och ändamålet med bevakningen måste vara tydligt avgränsat. För att kamerabevakning i det aktuella syftet ska kunna tillåtas krävs att risken för integritetsintrång är mycket låg. IMY konstaterar dock att det är fråga om bevakning av en plats där integritetsintresset väger tungt och bevakningsintresset väger lätt. Vid en avvägning mellan bevakningsintresset och integritetsintresset bedömer IMY därför att integritetsintresset på platsen väger tyngre än intresset av kamerabevakning. Ansökan ska därför avslås.

Upplysning

Om den kamerabevakning som inte omfattas av tillståndsplikten ska genomföras, måste ni följa bestämmelserna i dataskyddsförordningen¹ och kamerabevakningslagen. Information finns i bilaga till detta beslut. Observera att informationsbilagan inte är en uttömmande uppräkningslista av de krav som ställs.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Charlotte Waller Dahlberg efter föredragning av juristen Karolina Haeggström. *Charlotte Waller Dahlberg, 2022-03-24 (Det här är en elektronisk signatur)*

¹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Integritetsskyddsmyndigheten. Ange i skrivelsen vilket beslut ni överklagar och den ändring som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Integritetsskyddsmyndigheten senast tre veckor från den dag ni fick del av beslutet. Om överklagandet har kommit in i tid sänder Integritetsskyddsmyndigheten det vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning.

Ni kan e-posta överklagandet till Integritetsskyddsmyndigheten om det inte innehåller några integritetskänsliga personuppgifter eller uppgifter som kan omfattas av sekretess. Myndighetens kontaktuppgifter framgår av beslutets första sida.